

Kvalitetsvurdering af

Kalundborg Museum

2009

Kvalitetsvurdering af

Kalundborg Museum

2009

Indhold

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurderinger *2*

Kvalitetsvurderingen af Kalundborg Museum *4*

Lovgrundlag og ejerforhold *5*

Arbejdsgrundlag og formål *5*

Samlinger og arkiver *7*

Indsamling, undersøgelser og forskning *10*

Forvaltning af den faste kulturarv *11*

Konservering og bevaring *12*

Formidling *13*

Publikum *15*

Bygninger og udendørsarealer *16*

Organisation og administration *16*

Ledelse og personale *17*

Økonomi *18*

Sammenfatning og anbefalinger *19*

Bilag

- Kulturarvsstyrelsens notat om museets digitale formidling
- Udtalelse fra Det Faglige Råd for Nyere Tids Kulturhistorie om museets forskningspublikationer
- Udtalelse fra Det Arkæologiske Faglige Råd om museets forskningspublikationer

Redaktionen afsluttet den 16. februar 2010

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurderinger

Kulturarvsstyrelsen udvælger hvert år ti museer til kvalitetsvurdering ud fra kriterier, der sikrer en bred repræsentation inden for de tre museumskategorier: de kulturhistoriske, de kunsthistoriske og de naturhistoriske museer.

Kvalitetsvurderingerne er led i styrelsens tilsyn med og rådgivning af museerne. Kvalitetsvurderingerne er tillige et redskab for styrelsen til at indsamle viden om museernes forhold. Således danner kvalitetsvurderingerne grundlag for udviklingen af fælles normer og retningslinjer på centrale områder i museernes arbejde.

Kvalitetsvurderingerne er styrelsens mulighed for at orientere museernes hovedtilskudsgivere om museernes virksomhed. En kvalitetsvurdering af et museum munder ud i en rapport, hvor styrelsen redegør for museets stærke og svage sider og pointerer, hvor styrelsen mener, museets faglige niveau kan og bør styrkes.

En kvalitetsvurdering udspiller sig som en dialog mellem styrelsen og det enkelte museum. Dialogen er koncentreret om museets faglige forpligtigelser i henhold til museumsloven. Det vil sige varetagelsen af museets ansvarsområde samt de opgaver, der knytter sig til museets samlinger: indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling. Desuden er der fokus på, hvordan museet samarbejder med andre museer, offentlige myndigheder og andre interessenter.

Processen

Styrelsen og museet aftaler en tidsplan for forløbet af kvalitetsvurderingsprocessen.

Museets ledelse udfylder et spørgeskema. Styrelsen opfordrer museets bestyrelse, ledelse og medarbejdere til at genoverveje rutiner og gennemtænke, hvordan forskellige arbejdsopgaver vægtes og hænger sammen.

Museet indsender forskningspublikationer fra de seneste fire år. Forskningspublikationerne bliver vurderet af det eller de relevante faglige råd, som hører under Kulturarvsstyrelsen.

Styrelsen besøger museet og drøfter museets opgavevaretagelse og øvrige drift med museets ledelse og bestyrelse. Under besøget besigtiger styrelsen museets udstillinger, magasiner, værksteder og kontorer.

Styrelsen udarbejder en rapport, der tegner et helhedsbillede af, hvordan museet løser sine opgaver inden for institutionens rammer. Rapporten følger strukturelt spørgeskemaets opbygning. Ikke alle museets svar gengives i rapporten, men udvalgte dele af svarelsen bliver opsummeret. Styrelsen påpeger observationer, som danner grundlag for kommentarer og anbefalinger.

På grundlag af rapporten skal museet inden for tre måneder tilkendegive, hvordan man vil følge op på rapportens anvisninger, og et år senere, hvordan opfølgningen er gennemført.

Kvalitetsvurderingsprocessen betragtes herefter for afsluttet.

Kvalitetsvurderingen af Kalundborg Museum.

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering 2009 af Kalundborg Museum er baseret på:

- Museets besvarelse af styrelsens kvalitetsvurderingsskema med bilag, modtaget i styrelsen den 25. maj 2009. Der blev indsendt arkæologiske og nyere tids titler til faglig bedømmelse.
- Drøftelse af museets forhold på grundlag af det udfyldte kvalitetsvurderingsskema ved møde på Kalundborg Museum den 28. oktober 2009. Følgende deltog:

Fra museet deltog:

Museumsinspektør Lisbeth Pedersen, museumsinspektør Mads Findal Andreasen, museumsinspektør Niels Hartmann, ledende servicemedarbejder Jørgen Sønderup Christensen og sekretær Irene Nielsen.

Fra museets bestyrelse deltog:

Næstformand i museumsbestyrelsen Gunnar Jørgensen, bestyrelsesmedlem Lykke Samuelsen.

Fra Kulturarvsstyrelsen deltog:

Kontorchef Ole Winther, museumskonsulenterne Thyge Moos og Bobo Krabbe Magid samt souschef i Fortidsminder John Pind.

- Besigtigelse af museets udstillingslokaler, magasiner, bibliotek, værksted og kontorer.

Kulturarvsstyrelsen har i et brev af den 23. januar 2009 anmodet Kalundborg Kommune om eventuelle bemærkninger eller ønsker til kvalitetsvurderingen. Styrelsen har ikke modtaget bemærkninger fra Kalundborg Kommune.

Lovgrundlag og ejerforhold

Kalundborg Museum er et statsanerkendt kulturhistorisk museum efter museumslovens § 15. Museet er selvejende og hovedtilskudsyder er Kalundborg Kommune.

Museets hovedadresse er: Adelgade 23, 4400 Kalundborg.

Museumsinspektør siden 1984 er mag. art. i forhistorisk arkæologi Lisbeth Pedersen. Formand for museets bestyrelse er Henning Fougts.

Arbejdsgrundlag og formål

Museets ansvarsområde

Museet er statsanerkendt med følgende ansvarsområde:

”Museets geografiske ansvarsområde er Kalundborg Kommune. Museet har ansvar for arkæologi og nyere tids kulturhistorie i dette område.”

Kalundborg Museums vedtægter § 2.

Godkendt af Kalundborg Kommune d. 23. maj 2007

Hvis Kalundborg Museum skulle statsanerkendes i dag, så argumenterer museet som følger:

- et kulturhistorisk museum i den nordvestlige del af Sjælland, der belyser menneskers udnyttelse af landskabets ressourcer med vand som det naturgivne blå bånd mellem kyst- indlandsområder og som det naturlige værn over tid.

ud fra devisen:

- midt i landet – ud til vandet

- Museet har et klart ansvarsområde. Argumentationen for en fremtidig statsanerkendelse er derimod ikke klar. Museets virkeområde og arbejdsfelter fremstår ikke klart. Museet skal arbejde med at etablere en skarp faglig profil, som bliver den røde tråd i museets indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling.

Museets oprettelse

Kalundborgs Museumsforening blev stiftet i 1908 og udstillingerne åbnede i 1910. Museet oplyser, at det blev statsanerkendt i 1941.

Før kommunalreformen havde museet arkæologisk ansvar i virkeområderne: Kalundborg, Bjergsted, Hvidebæk, Høng, Gørlev og Dianalund Kommuner. Kommunerne ydede tilskud til museet i henhold til en samdriftsaftale. Efter kommunalreformen er museets ansvarsområde den nye Kalundborg Kommune, der omfatter de nævnte gamle kommuner undtagen Dianalund Kommune. Kalundborg Museum har nu ansvar for det kulturhistoriske museumsarbejde i et geografisk område på 604 km² med en befolkning på 49.375 mennesker.

Lokalisering

Museet har to afdelinger:

- Lindegården, Kalundborg Museum
- Museets magasin, Stejlhøj 23

Museets fremtid og visioner

I 2007 besluttede bestyrelsen at gennemføre forhandlinger med Sydvestsjælland Museum om fremtidigt samvirke på det administrative plan mellem de to museer. Museerne modtog tilskud fra Kulturarvsstyrelsen til et udredningsarbejde om fordele og ulemper. Disse planer er stillet i bero, indtil et politisk ønske om at afsøge muligheder for fusioner mellem flere museer inden for kulturaftale Midt- og Vestsjælland er afklaret.

Bestyrelsen besluttede i 2008 at få lavet en visionsplan for Lindegården som udstillingshus, som skal danne basis for drøftelser af museets rolle i lokalsamfundet. Denne visionsplan modtog Kulturarvsstyrelsen under mødet i oktober.

Museet oplever, at de administrative funktioner har fået tillagt kontinuerligt flere opgaver, uden at der er reduceret i forventningerne til opfølgning af øvrige krav og forventninger.

- Museet opfordres fortsat til aktivt at forholde sig til det nye museumslandskab. Museet kan med fordel indgå i strategisk samarbejde eller museumsfusioner i nær fremtid.
- Museet skal forholde sig til udviklingen af museumsinstitutioner, hvor der opstilles stadig flere administrative krav til et moderne statsanerkendt museum.
- Det er positivt, at museet har udarbejdet en visionsplan. Samtidig opfordrer styrelsen til en nærmere drøftelse af visionen blandt medarbejdere, bestyrelsesmedlemmer og hovedtilskudsyder. Museets visioner for udstillingspraksis bør tilpasses museets overordnede og skærpede profil.

Samarbejde og medlemskaber

Museet er involveret i både nationale, regionale og lokale foreninger, organisationer og samarbejder.

Lokalt samarbejder museet blandt andre med Det grønne Råd, Styregruppen for Naturpark Åmose-Tissø, Fugledegård fonden, og de lokale turistforeninger, VisitKalundborg og Kalundborg Turistforening. Museet har påbegyndt at samarbejde med Vor Frue Kirke sogns Menighedsråd.

Regionalt er museet blandt andet i bestyrelsen for Det Regionale Museumråd, Historisk Samfund for Nordvestsjælland og Folkeuniversitet.

Nationalt er museet desuden medlem af blandt andet Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab og Organisationen af Danske Museer.

Museet vurderer, at samarbejdet med Kalundborg Kommune er godt.

Museet vurderer, at deltagelse i faglige puljer og formidlingsnetværk er fagligt inspirerende og betydningsfulde i forbindelse med erfaringsudveksling. Museet vurderer, at

deltagelse i myndighedsarbejde ligeledes skaber gode netværk. Ifølge museet forudsætter en deltagelse et personligt engagement fra inspektørers side. Museet mener imidlertid ikke at det står i rimeligt forhold til de personalemæssige ressourcer.

- Det er vigtigt, at museet prioriterer sine ressourcer, så medarbejderne har mulighed for at deltage i samarbejde med relevante organisationer og faglige foreninger.
- Museet skal fortsætte det gode samarbejde med Kalundborg Kommune. Det er vigtigt at museet fortsat stiller sin kulturhistoriske ekspertise til rådighed for kommunen, så samarbejdet fortsat kan udvikles.

Internationalt samarbejde

Museet samarbejder med University of Wisconsin omkring udforskning af neolitiseringsproblematikker i Vestsjælland. Siden 2000 har museet samarbejdet med Cranbrook Institute of Science omkring et migrationsprojekt.

Museet har haft udstillingssamarbejde om udvandrethistorier fra Halleby Ore, Vestsjælland til Greenville, Michigan, USA med Flat River Historical Society and Museum og Dansk Udvandremuseum i Elk Horn Iowa, USA.

Museet indledte drøftelse ultimo 2008 med universitetet i Edinburgh om fremtidigt samarbejde om forskning og formidling af Anglo-Saxons og vikinger i henholdsvis Northumbria og Vestsjælland.

- Museet anfører, at det internationale arbejde hidtil har bygget på medarbejderes personlige relationer. Såfremt museet lægger vægt på det internationale arbejde og ønsker at opdyrke mulighederne for netværk med relevante samarbejdspartnere, bør der afsættes ressourcer i form af både penge og arbejdstimer.
- Museet har gode internationale faglige relationer og bør fortsat prioritere det internationale samarbejde.

Samlinger og arkiver

Den arkæologiske samling

Den arkæologiske samling udgør et kerneområde i museet. Samlingen indeholder ca. 4.000 sager.

Museets arkæologiske samlinger viser en fordeling på 87 % på stenalder og 13 % for bronzealder-, jernalder og vikingetid

Museet vurderer, at stort set alle geografiske og tidsmæssige områder er repræsenteret. I samlingerne er enkeltfundne genstande, mere sammensatte fundkomplekser og omfattende oldsagsmængder som resultat af større udgravninger.

Ifølge museet har de senere års undersøgelsesvirksomhed tilvejebragt materiale fra ældre og yngre stenalder med vigtige fund f.eks. fra Åmoserne, Tissø, Mullerup Mose, Saltbæk og Kalundborg Inderfjord. Museet har en relativ god samling gravurner fra yngre bronzealder. Dertil kommer noget bopladsmateriale fra jernalder, vikingetid og middelalder, som er bragt til veje gennem de seneste 10 år undersøgelser. Her lægges særlig vægt på

middelalderens landbebyggelse set i forhold til udvikling af by og borg inderst i Kalundborg fjord.

Museets undersøgelser inden for de senere år har, ifølge museet, i nogen grad rettet op på de periodevise repræsentativitetsproblemer, idet anlægsarbejdernes tilfældighedsprincip i nogen grad henter materiale hjem fra bronzealder- og ældre jernalder.

Museet oplyser, at de vil opprioritere undersøgelser inden for yngre jernalder, vikingetid og middelalder for at opveje repræsentativitetsproblemer inden for disse tidsrum.

Samlingen for nyere tids kulturhistorie

Samlingen for nyere tids kulturhistorie består af ca. 19.000 genstande og genstandssamlinger. Mange geografiske, tidsmæssige og saglige områder er repræsenteret i samlingerne om end ikke lige stærkt.

Klædedragt- og tekstilsamlingen er vel repræsenteret, og giver en indgang til 250 års klædedragt- og tekstilhistorie (1700-1950) i Nordvestsjælland. Samlingen er velbeskrevet i faglitteraturen.

Hovedvægten i nyere tids samlinger ligger på landbokultur og købstadskultur 1750-1900. Siden museumsforeningens stiftelse i 1908 har der været en systematisk og målrettet indsamling indenfor disse to områder.

I samlingerne indgår også værksteder, vogne, mønter, bøger, legetøj, topografiske skildrier, våben, laugsgenstande, sølvtøj og porcelæn.

Museet rummer en kulturbotanisk have med systematisk og bevidst indsamlede læge- og klosterurter/planter indsamlet i og ved Kalundborgs middelalderlige by.

- Museet bør gennemgå samlingen kritisk med henblik på, om der er genstande, samlinger eller genstandsgrupper, der kan udskilles, fordi de ikke har relevans for museets reviderede arbejdsfelt. Udskillelser skal følge styrelsens retningslinjer for udskillelse og kassation.

Registrering

Museets arkæologiske samlinger er 96 % fuldt registrerede og museets samlinger fra nyere tid er 98 % registrerede. Museet overgik i 2007 til at registrere i REGIN.

På det arkæologiske område oplyser museet, at ældre indkomster frem til 2006, er registrerede på blå kort og omlagt til REGIN. For indkomster efter 2006 afventer Kalundborg Museum, at MUD (Museernes udgravningsdata) bliver implementeret i museets registreringssystem. Der er et registreringsefterslæb inden for arkæologien og også indenfor nyere tid. Museet skønner, at der vil være behov for to årsværk til at indhente samtlige efterslæb og tilendebringe revision af registreringer i forbindelse med omlægningen til REGIN/MUD.

Efter Kulturarvsstyrelsens besøg på museet er det oplyst, at den digitale registrering af den arkæologiske samling er en større opgave end først forventet. Museet har bedt om udsættelse af tidsfrist for indberetningsefterslæbet frem til 2015.

Museet har en omfattende fotosamling fra 100 års undersøgelses- og dokumentationspraksis. Der skønnes desuden at være behov for 1 årsværk i tidsbegrænset projektarbejde til at systematisere og digitalisere billedsamlingen.

Museets arkæologiske afdeling har ingen fast praksis for udfærdigelse af kvitteringer i forbindelse med modtagelse af genstande.

Inden for nyere tids periode bliver der ved modtagelse af genstande udfyldt et "Indleverings- og overdragelsesdokument" med giver- og genstandsoplysninger samt oplysninger om, under hvilke betingelser museet modtager genstandene.

- Kalundborg Museum har et tilfredsstillende overblik over samlingerne.
- Museet er i henhold til museumsloven forpligtet til at publicere både arkæologiske og nyere tids genstande i Museernes Samlinger. Styrelsen accepterer fristen for indberetningsefterslæbet inden 2015.
- Museet skal udarbejde og udfylde en kvittering i forbindelse med modtagelse af arkæologiske genstande.
- Museet skal registrere sin fotosamling. Det er et meget omfattende registreringsarbejde og såfremt museumsinspektøren selv ønsker at varetage registreringen, vil der blive brugt mange af lederens ressourcer på det. Denne prioritering skal museets ledelse være opmærksom på.

Deponeringer, udlån og indlån

Museet har deponeret et maleri på Kalundborg Gymnasium, en brandsprøjte hos Kalundborg Brandvæsen, et krigskirurgsæt hos en praktiserende læge og enkelte redskaber på en landbrugshistorisk samling.

Museet udlåner genstande i tidsbegrænsede perioder.

- Museet må ikke udlåne genstande til privatpersoner.
- Ligeledes er det museets ansvar at de uddeponerede genstande – som f.eks. brandsprøjten ikke anvendes.
- Såfremt museet uddeponerer genstande skal sikringsforholdene være i orden.
- Museet kan vælge at udskille de nævnte genstande af samlingen, hvis de vurderes ikke at have museal værdi i forhold til museets ansvarsområde, eller hvis der er tale om dubletter.

Arkiv og bibliotek

Kalundborg Museum har siden 1908 opbygget et større håndbogsbibliotek med litteratur om både arkæologi og nyere tids kulturhistorie. Det omfatter skønsmæssigt 10-12.000 bøger.

Eksterne brugere kan benytte biblioteket på museet.

- Museumsloven stiller ikke krav om, at et museum skal have sit eget bibliotek. Museet bør overveje, om det er en hensigtsmæssig udnyttelse af de begrænsede ressourcer at bruge mange kræfter på at administrere den store biblioteksvirksomhed.

Indsamling, undersøgelser og forskning

Indsamling

Museet har en nedskrevet indsamlingspolitik. Der tages stilling til accession fra sag til sag. Museet har forsøgt at ændre accessionen fra passiv til aktiv indsamling, og museet vurderer, at det i vid udstrækning er lykkedes.

De seneste 4 år, oplyser museet, at der er indsamlet genstandsmateriale, erindringer og fotodokumentation for tørvegravning og afvanding i Åmoserne som resultat af undersøgelsesprojekt. Der sker løbende en tilvækst til samlingerne via den arkæologiske virksomhed. Nyere tids indsamling har generelt været præget af en passiv indsamlingsvirksomhed.

Museet oplyser, at det aktivt har indsamlet:

- arkivalisk viden om udvandring i 1800-tallet, religiøse vækkelser og demokratiseringsbevægelsen i Vestsjælland i midten af 1800-tallet og 3 topografiske malerier på auktioner.

- Det er positivt, at museet de seneste år har haft en målsætning om at ændre museets accession fra en passiv til en aktiv indsamling. Kulturarvsstyrelsen definerer aktiv indsamling som den indsamling, der finder sted *i forbindelse* med museets undersøgelser og forskning.

Undersøgelser og forskning

Kalundborg Museum lægger vægt på at stille samlingerne til rådighed for forskning samt at udbrede kendskabet til resultatet af såvel egen forskning som anden forskning baseret på museets samlinger.

Museet har prioriteret følgende undersøgelsesområder i arbejdsplanerne: industrialisering, besættelsestiden, havnehistorien, ind- og udvandringen samt Den vestsjællandske Åmose fra fortid til nutid.

- Kulturarvsstyrelsen gør opmærksom på, at museernes forskning er et vigtigt aspekt af museets forpligtigelser i forhold til museumsloven. Kulturarvsstyrelsen vil i de kommende år have fokus på udvikling af museernes forskning.
- Museet skal være opmærksom på, at det kan ansøge om frikøb af medarbejdere til forskning i blandt andet Rådighedssummen.

Arkæologisk forskning

Kalundborg museum opererer med begrebet "gæsteforskere". Gæsteforskerne skal sikre en bredere udnyttelse af museets samlinger samt udbrede kendskabet til forskning baseret på museets samlinger og arbejdsområder. Det drejer sig om Ph.d. Anders Fischer

mag. art. Anne Birgitte Gebauer, University of Wisconsin og T. Douglas Price, Weinstein, Professor of European Archaeology, University of Wisconsin.

I Anders Fischers forskning indgår materialer fra museets arkæologiske samlinger og arkæologiske virksomhed i mindre omfang. I T. Douglas Price og Anne Birgitte Gebauer samt N. Noe-Nygaards forskningspublikationer findes Smakkerup huse, Saltbæk Vig og dermed den lokale relation.

- Museet kan glæde sig over, at museet inden for arkæologien har en faglig profil der rækker ud over det lokale og regionale plan. Profilen kan dog først og fremmest tilskrives gæsteforskerne.
- Opereres der med gæsteforskere eller eksterne forskere bør disse i udgangspunktet og tyngdemæssigt basere deres forskning på museets samlinger og ansvarsområde. Desforuden bør eksterne projekter i højere grad involvere museets ansatte.
- Det er ikke tilfredsstillende, at museets arkæologiske forskning udføres af gæsteforskere. Museets ansatte arkæologer skal integrere forskning i deres daglige arkæologiske arbejde for derved at opfylde museumslovens krav. Dette gælder også i deres arbejde inden for museumslovens kapitel 8. Museet bør snarest udarbejde en plan for, hvordan man vil sikre denne integration.

Rådets udtalelse er vedlagt som særskilt bilag.

Nyere tids forskning

Publikationerne dækker bred formidling, udredningsarbejde og reflekteret dataindsamling og viser et samspil med lokalhistorikere såvel som en øget vilje til at tematisere vigtige emner og til at inddrage kvalificerede eksterne samarbejdspartnere.

- Indenfor de seneste fire år har museet ikke bidraget med væsentlig forskning indenfor nyere tids forskning.
- Museet bør skærpe problemformuleringer i forskningen på nyere tids området og søge at formulere projekter, der rækker ud over det lokalt fokuserede og formidlende og som dermed perspektiver den lokale historie – eventuelt ved at indgå i relevante samarbejder med andre museer.

Rådets udtalelse er vedlagt som særskilt bilag.

Forvaltning af den faste kulturarv

Museet oplyser, at orientering om større planarbejder er fortsat som før kommunalreformen. Kommunen har indtil nu vist sig meget lydhør overfor gennemførelse af forundersøgelser i kommunale lokalplansområder, og kommunen er god til at orientere private bygherrer om museumslovens bestemmelser. Det samme gør sig gældende for Nyere tids kulturhistorie blot med den tilføjelse, at museet ikke får besked om, hvad kommunen ender med at beslutte sig for i en given sag.

Museet har inden for det arkæologiske ansvarsområde ca. 850-1.000 sager årligt. I 2008 var der inden for arkæologien 28 journaliserede sager. Der er typisk tale om forundersøgelser men i mindre udstrækning også regulære udgravninger. Indenfor nyere tid var der 130 sager i 2008, men kun i 8 tilfælde blev der fotoregistreret samt indsendt udtalelse til Kalundborg Kommune.

Kalundborg Museum repræsenterer Museumsrådet i Styregruppen for Naturpark Åmosen-Tissø. Museet deltog i arbejdet med at tilvejebringe beslutningsgrundlaget for en eventuel nationalpark i Åmose-Tissø området og stillede lokaler til rådighed for sekretariatsarbejdet. Den ledende museumsinspektør var frikøbt i en periode i 2006 til at tilvejebringe det kulturhistoriske grundlag for beslutning om nationalpark samt at bidrage til udarbejdelse af foldere og friluftskort over kultur- og naturmiljøer i området.

Museet har i Museumsrådet medvirket til at formidle kulturmiljøer og den faste kulturarv i landskabet i samspil med museernes samlinger og opgaver om at undersøge, bevare, udstille og fortælle om menneskers livsvilkår i Vestsjælland.

Museet har tradition for at udbyde ture til forskellige kulturmiljøer i arbejdsområdet i takt med at emner undersøges og afdækkes.

Roskilde Museum fører tilsyn med de fredede fortidsminder i Kalundborg Kommune.

- Museet bør fortsatte udvide dialogen med Kalundborg Kommune med henblik på, at udbygge samarbejdet om kulturarven på alle relevante områder.

Konservering og bevaring

Kalundborg Museum flyttede i 2007 magasinerne fra lofter på Lerchenborg og fra lofter og kældre i Lindegården til nyt lagerhotel i Stejlhøj i Kalundborg. På Lindegården er der stadigvæk et mindre nærmagasin og udstillingerne.

Bevaringscenter Næstved har i en udtalelse fra den 30. marts 2009 vurderet bevaringsforholdene på Kalundborg Museum.

Bevaringscentret påpeger, at bevaringsforholdene på Lindegården overordnet kunne klimastyres mere og at lysniveauet er for højt flere steder. Det nyetablerede magasin på Stejlhøj er der endnu ikke lang erfaring med. Bygningens klima er passivt styret. Tidligere tiders magasinforhold har medført, at mange genstande trænger til konservering. Bevaringscenteret påpeger, at genstandene nu er lette at overskue.

I forbindelse med udstillinger samt indlån, udlån og ny erhvervelser inddrages Bevaringscenter Næstved. Dette er muligt i kraft af den ordning, Vestsjællands Amt i sin tid indgik med Bevaringscenter Næstved om at betale for konserveringsandele. Kalundborg Museums andel udgør 99 timer årligt. Konservatorerne besøger museet 3 – 4 gange om året.

- Kalundborg Museum kan glæde sig over et samlet og overskueligt magasin på Stejlhøj. Det er et problem, at magasinets klima er passivt styret, hvilket ikke gør det muligt at regulere luftfugtighed og temperatur.

- Kulturarvsstyrelsen forventer, at museet i samarbejde med Bevaringscenter Næstved udarbejder en skriftlig bevarings- og konserveringsplan, så museet får en langsigtet og prioriteret plan for bevaringsarbejdet.

Formidling

Museet oplyser, at den overordnede målsætning på formidlingsområdet er at give flest mulige kendskab til Kalundborgegnens kulturhistoriske kendetegn som autentiske brikker i det kulturelle billede. Museet har ikke en formidlerstilling, og formidlingen foretages af inspektørerne. Museet har ikke en nedskrevet formidlingsstrategi.

En særbevilling til formidling blev i 2007 med Kalundborg Kommunes/kulturudvalgets accept omdisponeret til leje af magasin, da museet fik et akut magasinproblem. Museet fik dermed løst et stort magasinproblem men har til gengæld med kommunens accept udskudt formidlingsindsatsen.

- Kulturarvsstyrelsen vurderer, at Kalundborg Museum har et meget stort behov for at styrke sin formidling.
- Kulturarvsstyrelsen forventer, at museet udarbejder en formidlingsstrategi.

Udstillinger

Museet har udstillinger på Lindegården.

Museets udstillinger begynder med oldtidsudstillingen fra slutningen af 1990'erne, hvor også Tissøfund udstilles. Videre i udstillingerne var der særudstilling med malerier fra Møllebakken i Kalundborg, en empirestue og en udstilling om silkesommerfugleavl og igler. Der var en mindre legetøjsudstilling, bondestuer fra Røsnæs og Jerslev sogn, værkstedsudstillinger og Lundbye-udstilling. Udstillingen om Lundbye og malerens tilknytning til Kalundborg åbnede i 2008. Dragtudstillingen blev moderniseret i begyndelsen af 1990'erne og endelig er der en mindre tegneserieudstilling.

I museets arkitekttegnede have er en bymodel og der er et kulturbotanisk bed som med middelalderplanter. Haven åbnede i slutningen af 1990'erne.

Museet har de seneste år haft ca. 7 særudstillinger om året.

- Museets udstillinger skal reflektere ansvarsområderne. Derfor er det en konsekvens af, at museet udarbejder en ny vision for sit arbejde, naturligt at der også i denne kommer en konkret plan for nye udstillinger på museet, så man alene har udstillinger, der vedrører ansvarsområdet og hvor museet også har en forskningsmæssig aktivitet som beskrevet i museumsloven.
- Det er ikke tilfredsstillende, at visse af de permanente udstillinger har stået siden 1950'erne og 1960'erne uden at indhold og formidling er blevet tilpasset den formidlingsmæssige udvikling.
- Museet står over for en række store udfordringer på det formidlingsmæssige område. Derfor bør museets ledelse og bestyrelse nøje overveje, om man med fordel kan

reducere antallet af særudstillinger til fordel for basal udvikling af andre dele af museets formidling. Museet kan tænke mere kreativt evt. vise få særudstilling årligt, hvor byrummet bliver inddraget, og de historiske rammer bliver bedre udnyttet.

Undervisning

Museet har meget begrænset undervisning til grundskoler, ungdoms- og voksenuddannelser. Museet har sendt informationsmateriale til samtlige skoler i arbejdsområdet om fx dragter og dragtskik. Hvert år får skolerne også tilsendt museets årsskrift. Undervisningsmateriale bliver publiceret på e-museum.

Museet har forpligtet sig til at udarbejde et undervisningsmateriale i regi af kulturregion Midt- og Vestsjælland i samarbejde med Sydvestsjællands Museum. Kalundborg Museum vil imidlertid ikke kunne tilbyde lærerne at gennemføre undervisningen på kommunens skoler, fordi der ikke er tilknyttet formidlere til museet. Skolerne kan rekvirere eksternt undervisning via kulturkørekortordningen, indtil lærerne er tilknyttet Kalundborg Museum.

- Kulturarvsstyrelsen vurderer, at museets formidlingsindsats herunder undervisning ikke er tilstrækkelig.

Internetformidling

Vurderingen af museets hjemmeside www.kalmus.dk er foretaget af Kulturarvsstyrelsen.

- Museet kan udvikle et mere gennemført design på hjemmesiden med en solid informationsarkitektur, der kan bære en løbende tilførsel af nyt indhold.
- Museet kan præsentere samlingen og museets særlige profil på hjemmesiden. Det ville også være relevant, hvis museets virksomhed og rolle i forhold til kommunen var anført.

Se særskilt bilag om museets digitale formidling.

Anden formidling

Ud over udstillinger har museet en bred vifte af formidlingsaktiviteter. De spænder over ekskursioner, foredrag og arrangementer i forbindelse med årshjulet.

Formidlingspublikationer

Museet udgiver årsskriftet 'Årets gang' med uddybende artikler. Museet udgiver i samarbejde med Historisk Samfund og museerne i gl. Holbæk Amt en årbog med mere uddybende artikler om resultater af museets undersøgelser.

Museet producerer selv udstillingsvejledninger og foldere.

PR-virksomhed

Museet udarbejder selv alt markedsførings- og PR materiale, som bliver skræddersyet til de enkelte begivenheder. Arbejdet lægger beslag på samlet ca. ½ årsværk. Dertil kommer arbejdstid med at omforme materialerne til digitale præsentationer på hjemmesiden.

Museet udgiver nyhedsbreve to gange årligt, hvilke fremsendes til medlemmerne.

Museet offentliggør egne nyhedsbreve på nettet.

I det omfang museet har kapacitet, besvarer museet henvendelser. Erfaringen er, at mange private borgere er upræcise i deres henvendelse, så der skal bruges uforholdsmæssig lang tid på at servicere den type brugere.

- Museet bør i forlængelse af sit arbejde med en ny visionsplan for museet også indarbejde en strategi for hvordan museet styrker sin skriftlige formidling, så såvel museets forskning som den mere populære formidling opprioriteres.

Publikum

Butik

Museets kioskvirksomhed drives som en del af museets billetsalg.

Åbningstid

Museets havde i 2008 sammenlagt åbent i alt 1269 timer. Åbningstiderne fordeler sig således:

Januar, februar, marts, april: lør., søn. - og helligdage kl. 11-16

uge 7 og 8 (vinterferieuger): alle dage 11-16

maj, juni, juli august: alle dage kl. 11-17

Sept., okt., nov.: lør., søn. -, og helligdage kl. 11-16

uge 42 (skolernes efterårsferie): alle dage: kl. 11-16

december til og med 20. dec.: alle dage kl. 11-16

Skoler og selskaber har adgang efter aftale.

Besøgstal

I 2008 var museets samlede besøgstal 10.165

2008:

Betalende voksne 2331

Børn gratis: 1075

Egne medlemmer/krydstogtgæster 1001

Medlemmer andre museer: 111

Grupper 649

Anden formidlingsvirksomhed: 4998

- Museet har et lavt besøgstal, som man straks bør igangsætte initiativer for at løfte. Flere af de ovenfor nævnte tiltag vil medvirke til at tiltrække flere besøgende.
- Kulturarvsstyrelsen opfordrer til, at museet drager nytte af andre museers erfaringer med at få nye brugergrupper ind på museet.
- Museets ledelse skal sikre at opgaver bliver løst indenfor arbejdstiden, så medarbejdere ikke skal inddrage fritid til at afvikle særlige publikumstiltag.
- Museet har taget et godt initiativ til at samarbejdet med Kalundborgs Havn om gratis adgang til museet for krydstogtgæster. Havnen kompenserer museet.

Bygninger og udendørsarealer

Museet har udstillinger, kontorer, nærmagasiner og værksteder i Lindegården, Adelgade 23, 4400 Kalundborg. En 1382m² stor arkitekttegnet have omgiver bygningsmassen. Lindegårdens seks længer omgiver to pikstensbelagte gårdspladser på i alt 1.245 m².

Fjernmagasin ligger på Stejlhøj 23 og er på 900 etagekvadratmeter.

Ejerforhold

Kalundborg Kommune ejer Lindegården.

Vedligeholdelsesforpligtelser

Kalundborg Museum lejer bygningen til museumsformål og modtager hvert år et særskilt tilskud til bygningsvedligeholdelse, faste udgifter og vedligeholdelse af udenoms arealerne. Vedligeholdelse aftales gennem årlige byggemøder mellem museet og Kalundborg Kommune.

Sikringsforhold

Der er installeret branddøre og brandsikring på foranledning af Kalundborg Brandvæsen. Gårdkomplekset er sektioneret med brandvægge og -døre. Kalundborg Brandvæsen gennemgår årligt bygningerne. Museet bemærker at ca. halvdelen af følerne i brandalarmeringsanlægget bør udskiftes, da der ikke længere kan skaffes reservedele. Der forhandles på 2. år med bygningens ejer, Kalundborg Kommune om udskiftning og renoivering af brandalarmeringsanlægget, der blev installeret for 22 år siden.

Sektionering i forhold til tyverisikring er gennemført med ekstraordinære midler i det omfang, museet har nyindrettet udstillinger. Et korps af frivillige fra museumsforeningen fungerer som runderende vagter i weekender og på helligdage.

Opsyn er oplært af museet.

- Det er Kulturarvsstyrelsens vurdering, at Lindegården er et flot udgangspunkt for museet, og at man i den nuværende bygningsmasse kan etablere moderne udstillinger og museumsaktiviteter med udspring i den samlede strategi for museet. Dette kan betyde store forandringer i de eksisterende udstillinger.

Organisation og administration

Administration

Museet formulerer, at den virksomhedskontrakt som er udtrykt gennem arbejdsplanerne, er vedtaget af bestyrelsen og sendt til Kalundborg Kommune og Kulturarvsstyrelsen.

Kalundborg Museum har siden 1984 fulgt arkivplanen for det administrative arkiv, som er udviklet af Statens Museumsnævn.

Kalundborg Museums bogholderi baserer sig på Kalundborg Kommunes økonomisystem, og løn udbetales af kommunens personaleafdeling. Museets nyere tids inspektør er ansvarlig for IT.

Bygningerne holdes forsikret af Kalundborg Kommune.

- Kulturarvsstyrelsen opfordrer museet til at overveje mulighederne for samarbejde med Kalundborg Kommune om en fælles IT-løsning, idet et større driftsmiljø blandt andet kan medvirke til øget sikkerhed, lettere adgang til licenser samt mulige økonomiske fordele. Det er ikke hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcer, at museets inspektør bruger ca. en dag om ugen på IT.

Museumsforening

Museets venneforening talte inkl. firmamedlemskaber og arkæologiforening 858 personer ved udgangen af 2008. Der har gennem en årrække været en nettofremskud på medlemmer årligt på ca. 6 %.

- Det er imponerende, at museets venneforening har en fremskud på medlemstallet 6 % årligt.

Ledelse og personale

Museets bestyrelse ved kvalitetsvurderingen:

Udpeget af Kalundborg Byråd:

Kaj Buch Jensen

Henning Fougt

Udpeget af museumsforeningen pr. 5. maj 2009:

Klaus Madsen

Lykke Samuelson

Majken Lusty

Svend Nyboe Andersen

Anders Egemar

Udpeget af arkæologiforeningen:

Gunnar Jørgensen

1. suppleant Jørgen Arnam-Olsen

2. suppleant Bruno Jensen

Museet har erfaring med, at det er svært at rekruttere til bestyrelsen blandt kandidater, der er på den unge side af 50 år. Gennemsnitsalderen er relativ høj. Kvinder og det private erhvervsliv er underrepræsenteret.

Museumsinspektør Lisbeth Pedersen, mag. art. i forhistorisk arkæologi blev ansat i 1984. Museumsinspektøren har været sygemeldt siden den 2. oktober 2009 og er fortsat sygemeldt. Mads Findal Andreasen er konstitueret leder.

- Inspektøren har været sygemeldt siden den 2. oktober 2009. Kulturarvsstyrelsen forventer, at bestyrelsen er sig sit ansvar bevidst og drager den fornødne omsorg for, at museets leder kan genoptage sit arbejde. Desuden er det også bestyrelsens opgave,

at situationen ikke i væsentlig grad påvirker den fortsatte udvikling af museets virksomhed.

- Der er for få kvinder og yngre repræsentanter samt repræsentanter fra det private erhvervsliv. Museet er opmærksomt på denne udfordring i bestyrelsen, men bestyrelsen bør tage nogle nye initiativer - som for eksempel arbejde med sit netværk til erhvervslivet.

Personale

Museets fastansatte personale består af 12 medarbejdere: 5 medarbejdere er ansat på fuld tid. De øvrige medarbejdere er ansat på deltid. De ansatte er: 3 inspektører, 1 museumshåndværker, 1 ledende servicemedarbejder, 1 sekretær og 6 museumsassistenter.

I 2008 havde museet desforuden 7 projektansatte.

I 2008 har museet ingen henviste arbejdskraft. I de foregående år har det svinget mellem 1-3 personer.

Museet oplyser, at det får hjælp fra 35 frivillige medlemmer fra museumsforeningen.

Økonomi

Museets økonomiske grundlag for de seneste fire år fremgår af nedenstående skema:

	2005	2006	2007	2008
Stat	851.405	1.068.950	1.163.821	1.058.530
Kommune	2.141.345	2.157.997	2.856.982	3.262.165
Amt	494.696	455.558	472.597	476.898
EU				
Ikke offentlige	386.163	363.439	450.369	580.803
Tilskud i alt	3.873.609	4.045.944	4.943.769	5.378.396
Egenindtægter	2.066.382	2.157.997	1.931.422	2.905.905
Indtægter i alt	5.939.991	6.203.941	6.875.191	8.284.301

Museet oplyser, at den store stigning i museets egenindtægter i 2008 primært skyldes museets store udgravning for Statoil. Fremover forventer museet ikke så stor udgravningsaktivitet.

Kalundborg Kommune er museets hovedtilskudsyder og kommunen yder ca. 66 kr. pr. indbygger i tilskud til museet.

Museet har en museumsfond. Hovedstol på 2.260.061 kr.

De seneste 4 år har museet modtaget 156.243 kr. i puljestøtte fra Kulturarvsstyrelsen.

- Museerne modtager samlet set stigende tilskud fra staten. En væsentlig andel af statens tilskud bliver nu ydet i form af puljer, som museerne kan søge. Kalundborg Museum opfordres til i højere grad end tidligere at sende ansøgninger til Kulturarvsstyrelsens puljer.

Sammenfatning og anbefalinger

Kalundborg Museum er et lille, traditionelt kulturhistorisk museum beliggende centralt og smukt i Kalundborg. Museets geografiske ansvarsområde er Kalundborg Kommune, hvor museet har ansvar for arkæologi og nyere tids kulturhistorie.

Særligt inden for museets arkæologiske ansvarsområde er der i området unikke steder og fund, som har skabt international interesse og internationalt samarbejde. Dette internationale samarbejde og udsyn er et stort aktiv for museet, og bør fremover fortsat prioriteres.

Museet har et klart ansvarsområde. Derimod er museets fremadrettede fokus inden for arbejdsfelter og virkeområder ikke klart. Museets vision er ikke synlig i museets indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling. Det er derfor positivt, at Kalundborg Museum har udarbejdet en visionsplan for den fremtidige udnyttelse af Lindegården, da museet har et potentiale som en aktiv lokalhistorisk museumsinstitution. Denne plan ville også fremstå mere visionær, hvis visionen var mere synlig i alle museets fremtidige planer.

Museets leder har været sygemeldt siden den 2. oktober 2009. Bestyrelsen skal derfor være sig sit ansvar bevidst, og i videst mulige omfang drage den fornødne omsorg for, at museets leder kan genoptage sit arbejde. Desuden er det også bestyrelsens opgave, at situationen ikke i væsentlig grad påvirker den fortsatte udvikling af museets virksomhed. Bestyrelsen kan i sit fremtidige arbejde støtte museumslederen ved at være bevidst om den optimale udnyttelse af ressourcerne ift. de mål, man sætter for museets virke.

Museet har et tilfredsstillende overblik over samlingen og museet kan glæde sig over et samlet og overskueligt magasin. Det er et problem, at magasinets klima er passivt styret, hvilket ikke gør det muligt at regulere luftfugtighed og temperatur. Kulturarvsstyrelsen forventer, museet i samarbejde med Bevaringscenter Næstved udarbejder en bevarings- og konserveringsplan, således at museet får en langsigtet og prioriteret plan for bevaringsarbejdet.

Kulturarvsstyrelsen vurderer, at Kalundborg Museum har et meget stort behov for at styrke formidling på alle planer. Styrelsen forventer, at museet udarbejder en skriftlig formidlingsstrategi, hvor undervisning til børn og unge indgår sammen med en plan for opdatering og udskiftning af museets udstillinger. Det er utilfredsstillende, at visse af de permanente udstillinger har stået siden 1950'erne og 1960'erne uden at indhold og formidling er blevet tilpasset den formidlingsmæssige udvikling. Museets vision og raison d'être bør også reflekteres i udstillingerne og for eksempelvis bør museet overveje relevansen af legetøjsudstillingen. Yderligere bør museet overveje om antallet af særudstillinger skal reduceres til fordel for andre dele af formidlingen. Museet kan tænke mere kreativt og eventuelt vise en stor særudstilling årligt, hvor byrummet bliver inddraget, og hvor de historiske rammer bliver bedre udnyttet. Aktuelt er museets besøgstal for lavt.

Forskning er en central forpligtigelse i henhold til museumsloven. Kulturarvsstyrelsen vil i de kommende år have fokus på udvikling af museernes forskning. Indenfor de seneste fire år har museet ikke bidraget med væsentlig forskning på nyere tids området. På det arkæologiske forskningsområde udnytter museet ikke sine medarbejdere til at varetage forskningen på det arkæologiske område – eksempelvis i forbindelse med varetagelsen af kapitel 8-arbejdet. Forskningen kan først og fremmest tilskrives gæsteforskerne.

Museet skal ikke udelukkende benytte ”gæsteforskere”, men museets ansatte skal også selv bedrive forskning inden for de områder, de er ansat. Museet skal være opmærksomt på, at Kulturarvsstyrelsens puljer kan ansøges om frikøb af medarbejdere til forskning.

Aktuelt har museet svært ved at leve op til museumslovens krav om forskning og formidling. Det er derfor vigtigt, at museet og kommunen fortsat orienterer sig i museumslandskabet med henblik på en større museumsfusion. En fusion kan på længere sigt betyde, at museets ressourcer bliver bedre udnyttet og at man løfter alle dele af sit ansvar ift. museumsloven.

Kulturarvsstyrelsen gør opmærksom på, at museerne samlet modtager stigende årlige tilskud fra staten. En væsentlig andel af statens tilskud bliver nu ydet i form af puljer, som museerne kan søge. Kalundborg Museum opfordres til at fremsende ansøgninger til Kulturarvsstyrelsens puljer.

Museet bør fortsatte udvide dialogen med Kalundborg Kommune med henblik på, at udbygge samarbejdet om kulturarven på alle relevante områder.

NOTAT - KVALITETSVURDERING VEDRØRENDE MUSEETS FORMIDLING PÅ INTERNETTET

3. DECEMBER 2009

KALUNDBORG MUSEUM - WWW.KALMUS.DK

KULTURARVSSTYRELSEN
MUSEER

H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN V

TELEFON 33 74 51 00
FAX 33 74 51 01

POST@KULTURARV.DK
WWW.KULTURARV.DK

CVR 26489865
EAN DRIFT 5798000792999
EAN TILSKUD 5798000792982

Overordnet design

Siden er enkel og umiddelbart overskuelig med en venstrestillet menu. Under hvert menupunkt findes undersider af varierende omfang.

Der er efterhånden anvendt en del forskellige skrifttyper og varierende layout, hvilket giver brugeren et uensartet indtryk af hjemmesiden. Navigationen på siderne om Kulturbotanisk Have forekommer ikke umiddelbart logisk organiseret, idet man nemt mister orienteringen. Siderne med undersøgelser er meget omfangsrige og har et andet layout end de øvrige sider. Heller ikke her fremmer informationsarkitekturen overskuelighed for brugerne og sidernes layout stritter i mange retninger. Man får ingen advarsel, før der åbnes pdf-filer, og flere steder er der inaktive links.

Det overordnede design svækker i nogen grad sidens brugervenlighed og autoritet som informationsplatform for en statsanerkendt kulturinstitution.

Informationsmængde

Hjemmesiden rummer praktiske oplysninger om museet og museumsforeningen, information om udstillinger og aktiviteter samt en omfattende række artikler og udgravningsrapporter, nogle ældre webudstillinger og to undervisningsmaterialer. Hjemmesiden rummer en del billeder, som relaterer til kulturarv. Billederne kunne dog med fordel indarbejdes mere strømlinet i det overordnede design og medvirke til at gøre det samlede udtryk mere appellerende.

Hjemmesiden kunne med fordel også anvendes til at præsentere museets samling, forklare museets virksomhed og rolle i kommunen samt fremhæve museets profil.

På forsiden er der henvist til, at museet som statsanerkendt er forpligtiget til at indsamle, konservere, forske, udstille og formidle. Når der netop henvises til loven,

DIREKTE 33 74 51 77
JAKHAN@KULTURARV.DK

burde museet nævne de fem søjler som optræder i loven: indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling. Og det kunne oplagt udfoldes, hvordan museet løser disse opgaver.

Generelle anbefalinger

Med denne vurdering af hjemmesiden anbefaler vi museet at

- udvikle et mere gennemført design og en solid informationsarkitektur, der kan bære en løbende tilførsel af nyt indhold.
- præsentere sidens videns-ressourcer i en mere overskuelig og brugervenlig form
- fortælle mere åbent og direkte om museets virksomhed og rolle i kommunen
- præsentere samlingen og museets særlige profil.

Siden er sidst besøgt den 3. december 2009.

JHA/URB

Forskningsvurdering for Kalundborg Museum, Nyere Tid

Følgende publikationer er modtaget til vurdering indenfor nyere tids område:

2000:

Pedersen, L. & Andreasen, M.F.: "Kurs mod det Punkt i Horisonten hvor Solen hver Aften gaar ned". *Fra Holbæk Amt* 2000. ISBN 87-87575-22-1. ISSN 0107-878x. (museumsleder & museumsinspektør)

2001:

Pedersen, L. 2001: Som perler på en snor. Kulturmiljøer fra Store Åmose til Storebælt. *Fra Holbæk Amt* 2001. ISBN 87-87575-25-6. ISSN 0107-878x. (museumsleder)

2002:

Pedersen, L. & Andreasen M.F.: Vestsjællændere i Den Amerikanske Borgerkrig – fra asken i ilden. *Fra Holbæk Amt* 2002. ISBN 87-87575-26-4. ISSN 0107-878x. (museumsleder & museumsinspektør)

2004:

Jens Nielsen. Taget med tang – isolerende tilfælde fra arkæologernes arbejdsmark. *Årets gang* 2004. ISBN 87-89735-07-2. ISSN 1602-4664. (udgravningstekniker)

Pedersen, L.: Udlængsel og hjemve – en dansk tømrersvends erfaringer som indvandrer i USA i begyndelsen af 1900-tallet. *Fra Holbæk Amt* 2004. ISBN 87-87575-27-2. ISSN 0107-878x. (museumsleder)

Kragelund, Minna (red.): *Tingenes fortællinger – om at lære det gode liv*. Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag i samarbejde med Kalundborg og Omegns Museum. ISBN 87-7613-030-4. (gæsteforsker)

2005:

Pedersen, L. og Fischer, A. 2005 Kultur- og Naturmiljøer i Naturpark Åmosen- Tissø – to sider af samme sag. *Kulturarv i Naturpark Åmosen- Tissø*. Styringsgruppe for Naturpark Åmosen - Tissø i samarbejde med Kalundborg og Omegns Museum. Nationalmuseet. ISBN 87-89735-08-0. (museumsleder og projekttilknyttet)

2006:

Knud Rosenlund og Lisbeth Pedersen: Dyrelivet ved Mullerup for 9.500 år siden. *Årets gang* 2006 978-87-89735-10-8. ISSN 1602-4464. (projekttilknyttet og museumsleder)

2007:

Pedersen, L. 2007: Vestborgen og Lindegården i Kalundborg – 100 år med ildsjæle, mæcener og bevaring – hvad vil vi i fremtiden? *Fra Nordvestsjælland* 2007. ISBN 87-87575-30-2. ISSN 1902-2476. (museumsleder)

2009:

Leif Sestoft: Kalundborg i verdenskrigens skygge. I tryk. *Årets gang 2008* (gæsteforsker). ISBN 978-87-89735.

Pedersen, L 2009 – redaktion: Åmosen – et kulturhistorisk skatkammer. *Fra Nordvestsjælland* 2008. Udgivet i samarbejde mellem Historisk Samfund for Nordvestsjælland, og de

kulturhistoriske museer i Nordvestsjælland ISBN 87-87575-31-0. ISSN 1902-2476.
(museumsleder)

Vurdering af de enkelte publikationer

Kalundborg Museum er blevet bedt om at indsende publikationer fra de sidste fire kalenderår, dvs.: 2009, 2008, 2007, 2006. Da vi er i første halvår af 2009 medregnes 2005. I vurderingen er derfor kun inddraget publikationer fra disse år. Det drejer sig om følgende:

Pedersen, L. og Fischer, A. 2005 Kultur- og Naturmiljøer i Naturpark Åmosen- Tissø – to sider af samme sag. *Kulturarv i Naturpark Åmosen-Tissø*.

Publikationen er en samling af fem rapporter, der omhandler forskellige aspekter af kultur- og naturmiljøet i museets ansvarsområde. Rapporterne er rigt illustrerede, men fremtræder uden noter, henvisninger o.lign.

Knud Rosenlund og Lisbeth Pedersen: Dyrelivet ved Mullerup for 9.500 år siden. *Årets gang* 2006, Årets gang på Kalundborg og Omegns Museum 2006, 96 sider.

Der er tale om en museumsårbog, hvis primære mål er at præsentere museets fyldige årsberetning. Beretningen suppleres med det, museet betegner ”sidehistorier”, dvs. siderne 57-92. Ud af disse er kun sidehistorierne Claus Helweg Ovesens Ingeniør Sv. Aa. Oustrups billeder fra afvandingen af Åmosen 1954-64 (s. 56-60), Ole Zethners Man fælder da ikke et morbærtræ (s. 64-71) og Mads Findal Andreasens En krigerisk syssel - at skyde papegøjen (s. 78-83) inden for nyere tid. Førstnævnte er en kort præsentation af projektet og primært af et antal farvefotos fra afvandingen. Artiklen er uden noter eller litteraturhenvisning. Den følgende artikel giver en almen, bred introduktion til morbærtræets historie og træets forekomst på Kalundborgeggen og indeholder en litteraturliste. Sidstnævnte artikel af museets egen inspektør tager udgangspunkt i nylig hjemtaget genstand og sætter denne ind i en kontekst i forhold til fugleskydning og forsvarssagen nationalt og lokalt.

Pedersen, L. 2007: Vestborgen og Lindegården i Kalundborg – 100 år med ildsjæle, mæcener og bevaring – hvad vil vi i fremtiden? *Fra Nordvestsjælland* 2007, s. 63-94.

Artiklen fremstår som en gennemgang af og refleksion over tankerne bag de sidste omkring 100 års bevaringsarbejde med Vestborgen mv. i Kalundborg – og fremtiden for dette tidlige eksempel på fortidsmindefredning. Som sådan antyder den også museumslederens stemme i nutidens fredningsdebat. Artiklen er forsynet med noter og fremtræder indbydende og lettilgængelig for årbogens læsere.

Leif Sestoft: Kalundborg i verdenskrigens skygge. I tryk. *Årets gang* 2008

Artiklen er indsendt som manuskript til museets årbog 2009 og tager form af en erindring fra forfatterens liv under krigen i Kalundborg. Forfatteren er anført som 'gæsteforsker', hvilket dog dækker amatørhistorikerens erindringer, som synes solide og forsynede med noter.

Arne Hedegaard Pedersen (red.): *Fra Nordvestsjælland 2007*, Årbog for kulturhistorien i Nordvestsjælland, 128 s.

Årbogen rummer otte artikler, hvoraf Lisbeth Pedersens Vestborgen og Lindegården i Kalundborg – 100 år med ildsjæle, mæcener og bevaring – hvad vil vi i fremtiden (s. 63-73) og Lise Høyrups Med barkedede barnehænder, Børnearbejde i Viskinge i 1920'erne (s. 95-100) og endelig Børge Geert Olsens (lokalhistoriker, ekstern) Vokset op med Historisk samfund – fortællingernes fascination behandler emner inden for nyere tid. I førstnævnte artikel behandles to lokale monumenter gennem de seneste 100 års frednings- og bevaringsoptik og sættes afslutningsvis ind i en nutidig kontekst med udblik til det pågående arbejde med revision af fredningsloven. Artiklen er annoteret, med litteraturliste og kildefortegnelse. Lise Høyrups (ekstern) korte artikel ser på det lokale børnearbejde i 1920'erne med udgangspunkt i bl.a. dombøger og Arbejds- og Fabrikstilsynets materiale. Artiklen er med noter, men uden litteraturfortegnelse. I sidstnævnte artikel ser en lokalhistoriker på artikler fra tidligere årbøger og på aktiviteter i Historisk Samfund for Nordvestsjælland gennem 100 år. Artiklen er uden noter eller litteraturliste.

Pedersen, L. (red.): *Åmosen – et kulturhistorisk skatkammer. Fra Nordvestsjælland 2008*, Årbog for kulturhistorien i Nordvestsjælland, 181 s.

Årbogen er koncentreret om Sjællands største mosedrag, Store Åmose, og samler forskningsresultater fra forskellige projekter fra de seneste år, projekter der dækker emnet fra oldtid til tørvetid, dvs. nyere tid. Årbogen er for nogle artiklers vedkommende annoteret, og de fleste er forsynet med litteraturliste. Åmosen som samlende tema gør naturligt, at ikke alle artikler bevæger sig indenfor nyere tid, og at nogle kun sporadisk berører nyere tid.

I det indledende kapitel (s. 11-41) giver Lisbeth Pedersen en bred indføring i mosens historie med vægt på det arkæologiske felt, men også med behandling af nyere tid, bl.a. veje og broer, tørvegravning mm.

Peter Korsgaard (ekstern) giver i artiklen Åmoserne set fra oven (s. 87-101) en oversigt over historiske kort over området og en tolkning af disse. Artiklen er ikke annoteret og uden litteraturliste.

Anne Mette M. Andersen (ekstern) giver i artiklen Fra skur til slot (s. 103-113) en fremstilling af den tørvegravende Koch-families historie baseret på kildestudier kombineret med fotomateriale. Artiklen er annoteret og med kildehenvisning. Samme giver i den følgende artikel Børnehaven på Bodal (s. 115-137) en skildring af den børnehave, der primært var rettet mod pasning af tørvearbejderes børn. Artiklen er annoteret, har en fyldig litteraturliste og inddrager utrykt kildemateriale. Endelig giver samme forfatter i Gir' vand i tørv en god pris (s. 139-147) en fremstilling af måling af tørvs egenskaber og brug som brændsel. Udstyret med noter, litteraturliste og kildehenvisning.

Ulla Holdts (ekstern) Hverdag på Bodal Mose 1940-1945 (s. 149-163) er en skildring af en kampagne med udgangspunkt i 'Grav hvor du står' og inddrager de i denne sammenhæng indsamlede erindringer i en skildring af hverdagslivet. Artiklen er annoteret og med kildefortegnelse.

Årbogens sidste artikel af Jens Chr. Mohr, Fra udørk til pløjeland (s. 165-179) giver en kronologisk skildring af Åmosens regulering og tørlægning frem til efterkrigstiden og sætter mosens nuværende situation ind i en samtidig kontekst. Artiklen er annoteret.

Der er overordnet tale om et fortjenstfuldt tiltag, der med held samler en række forfatteres bidrag til sider af Åmosens historie. De eksterne bidrag er flest og repræsenterer også de vægtigste i form af arbejdet med nyt kildemateriale.

Samlet vurdering

Kalundborg Museum har medsendt en omfattende kommenteret litteraturliste, hvoraf kun dele udgøres af arbejder inden for nyere tid. Indenfor de seneste fire år (2005 ff.) har museet ikke bidraget med væsentlig forskning på dette område. Publikationerne dækker bred formidling, udredningsarbejde og reflekteret dataindsamling og viser et samspil med lokalhistorikere såvel som en øget vilje til at tematisere vigtige emner og at inddrage kvalificerede eksterne samarbejdspartnere. Museet kunne med fordel skærpe problemformuleringer i tilgange på nyere tids området og søge at formulere projekter, der rækker ud over det rent lokalt fokuserede og formidlende og dermed perspektiver den lokale historie – eventuelt ved at indgå i relevante samarbejder.

København og Odense i maj 2009

Mikkel Venborg Pedersen
Nationalmuseet

Henrik Harnow
Odense Bys Museer

Kalundborg Museum

Forskningsevaluering: Arkæologi.

Grundforskning:

Gæsteforsker Anders Fischer

Fischer, A. & Heinemeier, J. 2003: Freshwater reservoir effect in 14C dates of food residue on pottery. *Radiocarbon* 45 (3): 449-466.

Fischer, A., Olsen, J., Richards, M., Heinemeier, J., Sveinbjörnsdóttir, A.E. & Bennike, P. 2007: Coast-inland mobility and diet in the Danish Mesolithic and Neolithic – evidence from stable isotope values of humans and dogs. *Journal of Archaeological Science* Vol. 34: 2125-2150.

Fischer, A., Richards, M., Olsen, J., Robinson, D.E., Bennike, P., Kubiak-Martens, L. & Heinemeier, J. 2007: The composition of Mesolithic food. Evidence from the submerged settlement on the Argus Bank, Denmark. *Acta Archaeologica* Vol. 78(2): 163-178.

Olsen, J., Heinemeier, J., Bennike, P. & Fischer, A. 2008. Isotoper fortæller om fortidens kost. *Aktuel Naturvidenskab* 2008(4): 8-12.

Strategisk forskning:

Pedersen, L 2009 – redaktion: Åmosen – et kulturhistorisk skatkammer. *Fra Nordvestsjælland* 2008. Udgivet i samarbejde mellem Historisk Samfund for Nordvestsjælland, og de kulturhistoriske museer i Nordvestsjælland ISBN 87-87575-31-0. ISSN 1902-2476. (museumsleder)

Gæsteforsker Anders Fischer

Fischer, A. & Hansen, J.S. 2004: Mennesket og havet i ældre stenalder. I Bunte, C. (red.) *Arkeologi och Naturvetenskap. Ett vetenskabeligt möte*: 276-297. Gyllenstiernska Krapperrupsstiftelsen. Lund.

Fischer, A. & Gotfredsen, A.B. 2006: Da landbruget kom til Nordvestsjælland – tidligt tamkvæg i Åmosen. I Andersen, A. H (red): *Historisk Samfund 1906-2006*: 35-54. Kalundborg, Historisk Samfund for Nordvestsjælland & de kulturhistoriske museer i Nordvestsjælland. (projekttilknyttet). ISBN 87-87575-29-9. ISSN 0107-878x

Gæsteforsker T. Douglas. Price. University of Wisconsin:

Price T. Douglas m.fl (ed) 2005. Smakkerup Huse. A Late Mesolithic Coastal Site in Northwest Zealand. Denmark. Århus University Press. ISBN 87-7288-959-4.

Price, T.D. mfl. 2007: New Information on the Stone Age Graves at Dragsholm, Denmark. *Acta Archaeologica* vol 78:2 2007, pp 193-219. ISSN 0065-001X.

Price T. D. and Nanna Noe-Nygaard 2009: Early Domestic Cattle in Southern Scandinavia and the Spread of the Neolithic Europe. I: *From Bann Flakes to Bush Mill*. Papers in honour of Peter C. Woodmann. Oxbow Books. May 2009.

Gæsteforsker N. Noe-Nygaard University of Wisconsin:

Noe-Nygaard m.fl.: Diet of aurochs and early cattle in southern Scandinavia: evidence from ¹⁵N and ¹³C stable isotopes. *Journal of Archaeological Science* 32 (2005) 855-871.

Gæsteforsker A. B. Gebauer University of Wisconsin:

Gebauer A.B. & Price T.D. 2007: Smakkerup Huse: A middle and late Ertebølle site on northwest Zealand. I: On the road. Hårdh, B m.fl (red.) *Acta Archeologica Lundensia in 4°*, No 26. Almqvist & Wiksell International 2007. Lund 2007.

Anvendt forskning:

Pedersen, L. 2007: Vestborg og Lindegården i Kalundborg – 100 år med ildsjæle, mæcener og bevaring – hvad vil vi i fremtiden? *Fra Nordvestsjælland* 2007. ISBN 87-87575-30-2. ISSN 1902-2476. (museumsleder)

Gæsteforsker Anders Fischer

Fischer, A. 2004a: Tissø og Åmoserne som trafikforbindelse og kultsted i stenalderen. I: Pedersen, L. (red.): *Tissø og Åmoserne – kulturhistorie og natur: 27-44*. Kalundborg, Historisk Samfund for Holbæk Amt & de kulturhistoriske museer i Holbæk Amt.

Fischer, A. 2007: Coastal fishing in Stone Age Denmark – evidence from below and above the present sea level and from the bones of human beings. In N. Milner et al. eds. *Proceedings from the conference Shell Middens and Coastal Resources along the Atlantic Façade, held in York September 2005: 54-69*. Oxbow, Oxford.

Gæsteforsker A. B. Gebauer

Gebauer, A.B. & Price T.D.: Ertebølle-pladsen Smakkerup Huse. *Fra Nordvestsjælland* 2007. ISBN 87-87575-30-2. ISSN 1902-2476

Reflekteret dataindsamling:

Pedersen, L. & Fischer, A: Tyr fra Tissø – et offerfund fra jernalderen. *Årets gang* 2007. ISBN 978-87-89735. ISSN 1602-4664. (museumsleder og projekttilknyttet)

Jens Nielsen: Noget om celte. *Årets gang* 2007. ISBN 978-87-89735-11-5. ISSN 1602-4664. (udgravningstekniker)

Niels Lynnerup og Bjørn Skaarup: Den halshuggede fra Bakkendrup. Hvordan så han ud? *Årets gang* 2007. ISBN 978-87-89735-11-5. ISSN 1602-4664. (gæsteforskere)

Flemming Kaul: Kloakdæksel, der blev danefæ. En nyfunden helleristning med skibsbillede og hjulskors fra Rughaven ved Vesterlyng, Eskebjerg, *Årets gang* 2007. ISBN 978-87-89735-11-5. ISSN 1602-4664. (gæsteforsker)

Pedersen, L. og Benny Staal: Tor og Loke fra Tystrup – en ny brik til den nordiske mytologi. *Årets gang* 2007. ISBN 978-87-89735-11-5. ISSN 1602-4664. (museumsleder og projektansat)

Knud Rosenlund og Lisbeth Pedersen: Dyrelivet ved Mullerup for 9.500 år siden. *Årets gang* 2006 978-87-89735-10-8. ISSN 1602-4464. (projekttilknyttet og museumsleder)

Jens Nielsen: Karlsworæ en nedlagt landsby. *Årets gang* 2005 ISBN 87-89735-09-9. ISSN 1602-4664. (udgravningstekniker)

Jens Nielsen. Taget med tang – isolerende tilfælde fra arkæologernes arbejdsmark. *Årets gang* 2004. ISBN 87-89735-07-2. ISSN 1602-4664. (udgravningstekniker)

Gæsteforsker Anders Fischer

Fischer, A: Særligen fra Sejerø. *Årets gang* 2004. Kalundborg og Omegns Museum. ISBN 87-89735-07-2. ISSN 1602-4664.

Fischer, A. : Fiskeri i lange baner. *Årets gang* 2005. Kalundborg og Omegns Museum. ISBN 87-89735-07-2.. ISSN 1602-4664.

Fischer, A. 2006: Vikinger på foryngelseskur. *Årets gang* 2006. ISBN 978-87-89735. ISSN 1602-4664. (projekttilknyttet)

Udviklingsarbejde

Pedersen, L. 2001: Som perler på en snor. Kulturmiljøer fra Store Åmose til Storebælt. *Fra Holbæk Amt* 2001. ISBN 87-87575-25-6. ISSN 0107-878x. (museumsleder)

Christensen, H.G. & Prehn B. 2004: Kalundborgs gamle kulturplanter på museum. *Fra Holbæk Amt* 2004. ISBN 87-87575-27-2. ISSN 0107-878x. (botanikere der er tilknyttet museumsforeningen).

Pedersen, L. og Fischer, A. 2005 Kultur- og Naturmiljøer i Naturpark Åmosen- Tissø – to sider af samme sag. *Kulturarv i Naturpark Åmosen- Tissø*. Styringsgruppe for Naturpark Åmosen - Tissø i samarbejde med Kalundborg og Omegns Museum. Nationalmuseet. ISBN 87-89735-08-0. (museumsleder og projekttilknyttet)

Pedersen, L. og Fischer, A. 2005: Kulturmiljøer i og omkring naturpark Åmosen- Tissø. *Kulturarv i Naturpark Åmosen - Tissø*. Styringsgruppen for Naturpark Åmosen-Tissø i samarbejde med Kalundborg og Omegns Museum, Nationalmuseet. ISBN 87-89735-08-0. (museumsleder og projekttilknyttet)

Pedersen, L. 2005 Katalog over særlige typiske kulturmiljøer i og omkring Naturpark Åmosen Tissø. *Kulturarv i Naturpark Åmosen-Tissø*. Styringsgruppen for Naturpark Åmosen-Tissø i samarbejde med Kalundborg Omegns Museum, Nationalmuseet. ISBN 87-89735-08-0. (museumsleder)

Pedersen, L. 2009 - redaktør. Store Åmose – et kulturhistorisk skatkammer. *Fra Nordvestsjælland* 2008. Tværfagligt projekt omkring publicering af resultater fra undersøgelser i Store Åmose. ISBN 87-87575-31-0. ISSN 1902-2476.

Pedersen, L. 2009: Store Åmose – brændselslager, spisekammer og offermose. Åmosen – et kulturhistorisk skatkammer. *Fra Nordvestsjælland 2008* (Pedersen, l. (red.) ISBN 87-87575-31-0. ISSN 1902-2476 (museumsleder).

Kalundborg Museum har udvalgt de publikationer, som ligger bag bedømmelsen.

Kalundborg museum opererer med begrebet ”gæsteforskere”. Gæsteforskerne skal sikre en bredere udnyttelse af museets samlinger samt udbrede kendskabet til forskning baseret på museets samlinger og arbejdsområder. Det drejer sig om Ph.d. Anders Fischer hvor museet har forvaltet dennes bevillinger, til to projekter: Stenalderens basiskost – sociale, geografiske og kronologiske variationer (Statens Humanistiske Forskningsråd 2002-2004) samt Fiskerstenalderen. Den ernæringsmæssige betydning af fisk i jæger- og bondestenalderen (Forsknings- og Innovationsstyrelsen 2005-2007). Og det drejer sig om mag. art. Anne Birgitte Gebauer, University of Wisconsin og T. Douglas Price, Weinstein, Professor of European Archaeology, University of Wisconsin som siden 1989 har forestået Saltbæk Vig Archaeological Project.

I Anders Fischers mange arbejder og meget spændende forskning indgår materialer fra museets arkæologiske samlinger og arkæologiske virksomhed i mindre og sjældent større omfang.

I T. Douglas Price og Anne Birgitte Gebauer samt N. Noe-Nygaards forskningspublikationer findes Smakkerup huse, Saltbæk Vig og dermed den lokale relation, mens den i andre arbejder er noget tåget.

Opereres der med gæsteforskere eller eksterne forskere bør disse i udgangspunktet og tyngdemæssigt basere deres forskning på museets samlinger og ansvarsområde.

Reflekeret dataindsamling og formidling af forskningsresultater findes oftest i museets årbog: årets gang i lettilgængelig form.

Konklusion:

Det kan konkluderes, at Kalundborg Museums forskning indenfor arkæologi umiddelbart har en faglig profil der rækker ud over det lokale og regionale plan. Profilen kan dog først og fremmest tilskrives gæsteforskerne og mange gange er den røde tråd til museets ansvarsområde meget tynd. Der gennemføres mange spændende udgravninger i museets ansvarsområde som fremlægges under betegnelsen ”reflekeret dataindsamling”. Museet bør oftere selv, og gerne ved egne medarbejdere, opgradere den reflekterede dataindsamling og fremlægge dette værdifulde arkæologiske materiale og de problemstillinger det rejser i andet end ”Årets gang”. Museets formidling og udviklingsarbejde i publikationer er glimrende.

Keld Møller Hansen

Museumschef

Mag. Art. Forhistorisk arkæologi